

Handledning för jägare -inför provtagning av säl

Uppgifter och prover som samlas in under skyddsjakten är av stor betydelse för forskningen av hälsotillståndet hos de tre sälarterna som finns i svenska vatten. Materialet från jakten kompletterar undersökningar av bifångade sälar och sälar som hittats döda som undersöks på Naturhistoriska riksmuseet. Prover från jakten kommer att undersökas för att studera eventuella sjukliga förändringar. Vävnadsprover sparas frysta i den nationella miljöprovbanken för att möjliggöra framtida undersökningar av miljögiftshalter, dessutom fastställs sälarnas ålder genom tandsnitt.

På grund av att fler sälar fålls under skyddsjakten än vad Naturhistoriska riksmuseet har kapacitet att undersöka, begränsas antalet prover som tas in under 2018. Naturhistoriska riksmuseet tar endast emot prover och betalar ut ersättning för sälar som fållts och provtagits enligt nedanstående tabell. Kontakta Naturvårdsverkets kundtjänst eller webbplats innan jakten för att kontrollera hur många sälar som återstår för provtagning i aktuellt område.

Tidsperioden för provtagningarna är satt med hänsyn till sälarnas biologiska år så att reproduktion samt späcktjocklek kan studeras. För vikare, som är den art som är minst studerad när det gäller hälsostatus, finns fortfarande ett behov att få in hela kroppar under hösten/vintern för att kunna genomföra så fullständiga undersökningar som möjligt.

Tidsperiod för jakt	Art och län	Vilka prover
20 april-31 juli	Gråsäl alla län	Ingen provtagning
1 augusti-31 december	Gråsäl från Norrbottens län ner till och med Upplands län	Stora provtagningen tills 50 st. sälar är provtagna
1 augusti-31 december	Gråsäl från Stockholms län ner till och med Skåne län	Stora provtagningen tills 50 st. sälar är provtagna
1 oktober 2018 – 31 mars 2019	Knubbsäl från Västra Götalands, Hallands och Skåne län	Stora provtagningen endast 20 honor över 130 cm långa
1 oktober-31 december	Knubbsäl från Västra Götalands län	Stora provtagningen tills 10 st. sälar är provtagna
1 oktober-31 december	Knubbsäl från Hallands och Skåne län	Stora provtagningen tills 10 st. sälar är provtagna
1 maj-31 juli	Vikare	Lilla provtagningen på säl som är över 100 cm lång. Ingen provtagning av säl som är kortare än 100 cm.
1 augusti-31 december	Vikare	Sälen skickas in hel

Dessa uppgifter lämnas tillsammans med proverna/sälen på ”Rapporten”

- Skytten (namn, adress, kontaktuppgifter)
- Utbetalningsuppgifter
- Jakten (datum och skottplats, samt uppgifter om den skjutits intill fiskeredskap)
- Information om sälen

Stora provtagningen

- Underkäke*
- Samtliga inre organ utskuret i ett stycke från tunga till anus (inkl. mag- och tarmkanal)
- Reproduktionsorgan (inkl. ev. foster) från honor, testiklar och penisben från hanar
- Remsa av späck och hud (några cm bred och ca 30 cm lång, ca 200 gram)
- En bit muskel ca 100 gram

Lilla provtagningen

- Underkäke*
- Reproduktionsorgan (inkl. ev. foster) från honor, enbart testiklar från hanar
- Remsa av späck och hud (några cm bred och ca 30 cm lång, ca 200 gram)
- En bit lever ca 200 gram

**Underkäken måste vara med för att få ersättning utbetald*

Infrysning och insändande av prover

- I Norrbottens län (Luleå) finns det tillgång till infrysning och mellanlagring hos Flyttservice i Boden AB (FSB) Tel: 070-626 06 88. FSB svarar för att sälarna/proverna fryses och mellanlagras samt transporteras till Naturhistoriska riksmuseet. Glöm inte att bifoga jaktrapporten.
- För övriga län saknas liknande mellanlagring. Jägarna ansvarar här själva för infrysning och insändande av prover.

Jägare kan även mot milersättning själva leverera proverna om provmängden är större och avståndet till museet är rimligt (kontakta oss innan).

Förpackningsmaterial

- Förpackningsmaterial inklusive förbetald returadressetikett beställs kostnadsfritt från Naturhistoriska Riksmuseet, se kontaktpersoner nedan. Detta material ska användas för att minska risken för läckage.
- Lägg gärna din beställning av förpackningsmaterial via e-post.
- Vi behöver veta: Namn, Adress, Mobilnummer och antal kartonger.

Rutiner för att skicka döda djur med Postnord

- Paketet får väga högst 35 kg.
- Materialet skickas fryst med ”Företagspaket”.
- Returadressetiketten klistras på paketet.
- Upphämtning måste bokas senast kl. 14:00 dagen innan, antingen på telefon 0771-333310 eller via www.postnordlogistics.se, ange kundnummer: 1103008007
- Ange kontaktperson Britt-Marie Bäcklin/Sara Persson och leveransadress Frescativägen 48, 114 18 Stockholm.
- Postnord hämtar vardagar på dagtid. Beställ hämtning till den adress där du eller någon annan finns på plats för att lämna ut paketet, eller ställ ut för upphämtning efter överenskommelse med Postnord.
- Prover bör skickas i början av veckan så att de inte blir liggande inomhus över veckoslutet.

För samtliga prover gäller att

- Alla prover från en säl läggs i en plastsäck som försluts mycket hårt med buntband. Denna läggs i sin tur i ytterligare en plastsäck
- Ifylld rapport ska följa med varje enskild säl och läggs i en tätslutande (ziplock-) plastpåse i yttersta plastsäcken
- Lägg tidningspapper i en stor plastsäck och lägg sedan i proverna, förslut med buntband. Lägg i kartongen.
- Enskilda prover från flera sälar kan läggas i samma kartong (max 35 kg)
- Skriv utanpå kartongen art och år och län exempel "Gråsäl 2018 AB-län"
- Frys paketet innan det skickas
- Kontakta oss gärna via mail så vi vet att prover är på väg, se kontaktuppgifter nedan

Ersättning

- För uppgifterna och proverna - Stora provtagningen (gråsäl och knobbsäl)
Jägare med A-skatt, 2000 kr (före skatt).
Jägare med F-skatt, 2630 kr (exkl. moms).
- För uppgifterna och prover - Lilla provtagningen (gäller endast vikare längre än 100 cm och fram till 1 augusti 2018)
Jägare med A-skatt, 600 kr (före skatt).
Jägare med F-skatt, 790 kr (exkl. moms).
- För uppgifterna och hela sälen (gäller samtliga vikare mellan 1 augusti – 31 december)
Jägare med A-skatt, 1000 kr (före skatt).
Jägare med F-skatt, 1314 kr (exkl. moms).

OBS! Underkäken måste vara med för att utbetalning ska ske

Ersättningen är skattepliktig. Inkomstuppgift kommer att lämnas till Skatteverket.

Utbetalningar

- För en jägare med F-skatt, 30 dagar efter fakturadatum.
- Jägare med A-skatt får ersättning utbetald när provet är gjort, alternativt efter att personen skickat in en förskottsutbetalningsblankett. Om ersättningen ska betalas ut till annan bank än Danske bank behövs även blanketten "Anmälan/Ändring av löntagaruppgifter" fyllas i. Denna blankett behöver bara fyllas i en gång eller vid byte av kontonummer.

Leveransadress

Naturhistoriska Riksmuseet
Enheten för miljöforskning och övervakning
Frescativägen 48-52
114 18 STOCKHOLM

Fakturaadress

Naturhistoriska Riksmuseet
2206
FE 7
838 73 FRÖSÖN

Eventuella frågor besvaras av följande personer på Naturhistoriska Riksmuseet

Sara Persson 08-5195 4087, 5144

sara.persson@nrm.se

Britt-Marie Bäcklin 08-5195 4259 [britt-](mailto:britt-marie.backlin@nrm.se)

marie.backlin@nrm.se

Denna handledning hittas på: www.nrm.se/saljakt

Kontaktuppgifter Naturvårdsverket

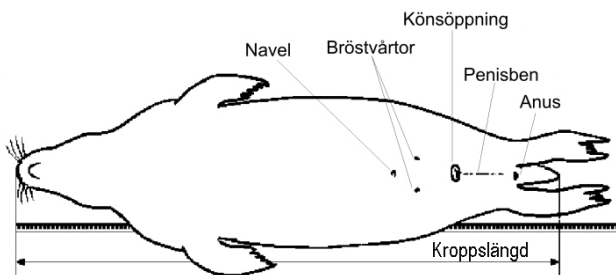
Kundtjänst: 010-698 1000 (vardagar 08.00-16.30)

Webbplats: www.naturvardsverket.se/saljakt

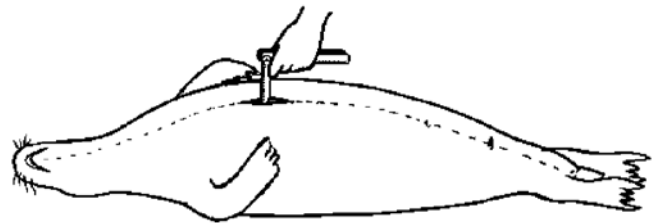
Handledning för bestämning av kroppslängd, kön och provtagning av säl

För provtagning av gråsäl och knobbsäl gäller ”Stora provtagningen” som beskrivs nedan. För vikare som har en kroppslängd över 100 cm och som fällts fram till 31 juli gäller ”Lilla provtagningen” (se sidan 2). Samtliga pågående studier på säl där material från säljakten används, bygger på att uppgiftslämnandet och provtagningen är så fullständig som möjligt.

Använd alltid plaskhandskar när du provtar säl. Om du skär dig eller har äldre sår som kommer i kontakt med sälen kan du riskera att få ”sälfinger”. Här är en artikel som kan vara bra att visa för läkare om du drabbas, [Sälfinger – åter aktuell jägaråkomma](http://ww2.lakartidningen.se/ltarkiv/2004/temp/pda28661.pdf). <http://ww2.lakartidningen.se/ltarkiv/2004/temp/pda28661.pdf>

Figur 1.

Figur 2.

Kroppsvikt

Väg sälen om det är möjligt.

Kroppslängd

Kroppslängden mäts med tumstock när sälen ligger på rygg på plant underlag.

Lägg tumstocken under sälen och mät kroppslängden mellan nos- och svanspets (Figur 1.).

Skallen skall tryckas mot underlaget så att nosen sträcks ned mot tumstocken.

Könsbestämning

Lägg sälen på rygg.

Hos hanar sitter könsöppningen på bakre delen av buken, bakom naveln. Penisbenet känns genom att man trycker handen mot buken bakom könsöppningen.

Vaginalöppningen hos honor är belägen intill anus. Honorna saknar öppning på buken.

Mät späcktjocklek

Späcktjockleken mäts innan sälen öppnas.

Lägg ett cirka 10 cm långt längdsnitt i mittlinjen i huden vid bröstorgans nedre del (Figur 2.).

Skär genom späcket ner till bröstbenet.

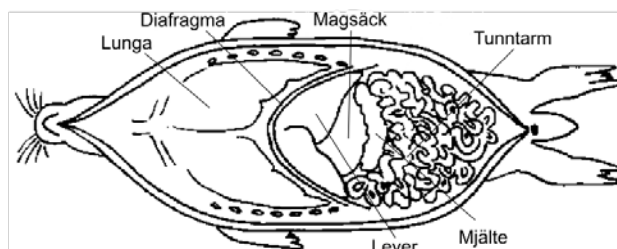
Mät späcktjockleken mellan hud och muskel med en tumstock. Kläm ihop snittet runt tumstocks-änden vid mätningen.

Underkäke

Skär loss och dela underkäken. Om hörntänderna i underkäken skadats vid jakten, sänd gärna in hela huvudet så att åldersbestämning av annan tand är möjlig. Underkäkar och penisben sparas i Naturhistoriska riksmuseets bensamling och kan därför inte returneras.

Tillvarata följande prover – checklista ”Stora provtagningen”

- En remsa med späck och hud
- Samtliga organ i ett stycke, från tungan med bröst- och bukorgan till anus
- En bit muskel ca 200 g
- Underkäke
- Mag- och tarmkanal
- Honliga könsorgan samt eventuellt foster
- Hanliga könsorgan, testiklar och penisben

Figur 3.

Inre organ

- Utvidga längdsnittet åt sidorna så att halsmuskulatur, bröstorg och bukorgan blir synliga (Figur 3.).
- För att underlätta urtagningen av hjärta och lunga, kan revbenen sågas av varefter ”bröstbens-plattan” tas bort och bröstorganen friläggs.
- Gör ett snitt på varsin sida om tungan på underkäkens insida. Ta loss tungan samt mat- och luftstrupens övre del. Skär nära bröstkotpelaren så att stora kroppspulsådern kommer med. Skär därefter loss mellangärdet och följ kotpelaren bakåt med kniven i buk- och bäckenregionen så att stora kroppspulsådern frigörs även där. På så vis kommer alla buk- och bäckenorgan med vid urtagningen.

Späck med hud samt muskel

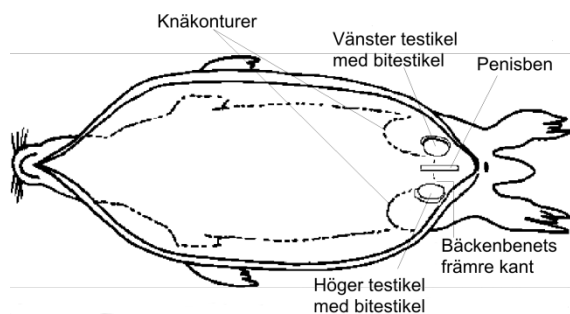
- Lägga ett snitt genom hud och späck från underkäke till svans. Skär ut en remsa (cirka 30 x 5 cm) av hud, päls och späck parallellt med längdsnittet. Skär ner till underliggande muskler så att allt späck mellan hud och muskel kommer med. Låt huden sitta ihop med späcket.
- En bit muskel av storleken 5x5x5 cm (ca 200 g) tas exempelvis från bogbladet eller filén.

Könsorgan - hanar

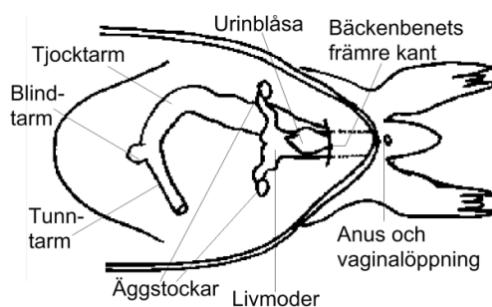
- Skär loss penisbenet och testiklar med tillhörande bitestiklar.
- Testiklarna är inte synliga utifrån. De ligger i späcket intill och i framkanten av bäckenbenet. Skär bort hinnan runt dem så blir de lättare att hitta (Figur 4.).

Könsorgan - honor

- För att få med merparten av de honliga könsorganen greppas urinblåsa, livmoder och tarmens bakre del och dras något framåt, varefter man skär av vid bäckenets främre kant. Livmoder, äggstockar och eventuellt foster tas tillvara (Figur 5).

Figur 4.

Figur 5.

Stor tack för ditt arbete!

Jaktrapport

Skytten

Namn.....

Adress.....

Postnummer, postadress.....

Telefon

E-post.....

Kryssa i om du har: A-skatt eller F-skatt Fakturerar någon annan, vem?

Person- eller organisationsnummer (fylls ej i vid egen fakturering).....

Bank (inkl.clearingnr) /Pg-nummer (fylls ej i vid egen fakturering).....

Jakten

Datum (år,månad,dag)..... Klockan.....

Område (län) Position (longitud/latitud).....

Sköts sälen vid redskapstypen:

Naturvårdsverket (kontaktas vardagar 08:00-16.30) på 010-698 10 00 för rapportering av skjuten säl och för information om antal skjutna sälar/län. OBS! ange skyttens namn, ej rapportörens då fälld säl anmäls.

Sälen

Art Kön Hane Hona Kroppsviktkilo (opassad)

Kroppslängdcentimeter

Späcktjocklekcentimeter

Prover

- Gråsäl och knobbsäl. Stor provtagning. Följande prover skickas in:
- Samtliga inre organ utskuret i ett stycke från tunga till anus (inkl. mag-och tarmkanal)
 - Reproduktionsorgan inkl. ev. foster från honor samt penisben och testiklar från hanar
 - Remsa med späck och hud ca 200 gram
 - Muskel ca 100 gram
 - Underkäke

- Vikare. Liten provtagning. Följande prover skickas in:
- Reproduktionsorgan, livmoder inklusive eventuellt foster, eller testiklar från handjur
 - Remsa med späck och hud ca 200 gram
 - En bit lever ca 200 gram
 - Underkäke

Denna jaktrapport skall läggas i en plastpåse och packas **tillsammans med proverna**/hela individen från den säl som rapporten avser. Frågor om provtagningen besvaras på vardagar: 08-5195 5144, 4087, 4259

Blankett för förskottsutbetalning av ersättning för skjuten, bärgad och provtagen säl, eller hel vikare.

Du kan få ersättning för skjuten säl i förskott om du har A-skattsedel under förutsättning att sälen är bärgad, provtagen samt insänd till Naturhistoriska riksmuseet under de tidsperioder som finns beskrivna i tabellen i Handledningen på sidan 1. Om du inte skickar in denna blankett kommer utbetalning att ske efter undersökning av insänt material.

Om ersättningen ska betalas ut till annan bank än Danske Bank behövs vid första utbetalningen även blanketten ”Anmälan/Ändring av löntagaruppgifter” fyllas i. Denna blankett behöver bara fyllas i en gång samt vid byte av kontonummer.

Blanketten fylls i och postas till:

Naturhistoriska riksmuseet
Enheten för miljöforskning och övervakning
Liselotte Hälleberg
Box 500 07
104 05 STOCKHOLM

Namn

Adress

Postnummer

Postadress

Telefon

Personnummer

Bank/Pg-nummer (fylls i av Danske Bank-kunder)

Fyll i de uppgifter du angett till Naturvårdsverket och på jaktrapporten

Datum	Plats/position	Klockslag	Stora/lilla provtagningen alt. hel säl

Proverna skall skickas till Naturhistoriska riksmuseet **tillsammans med jaktrapporten**. Det är viktigt att varje enskild säl paketeras tillsammans med tillhörande jaktrapport.

Naturhistoriska riksmuseet

Postadress:

Box 50007
104 05 Stockholm

Besöksadress:

Frescativägen 40
114 18 Stockholm

Liselotte Hälleberg

Telefon: 08-519 5 5196
Liselotte.Halleberg@nrm.se

Fakturan ska innehålla följande information när den skickas till
Naturhistoriska riksmuseet

Faktureringsadress

Naturhistoriska riksmuseet
2206
FE 7
838 73 FRÖSÖN

Eller mejla fakturan till:
ekonomi@nrm.se

Fakturan ska också innehålla följande information/fält:

- Beskrivning av utförd tjänst
- Antal skjutna sälar
- Art
- Stora/Lilla provtagningen eller hel vikare
- Namn på eventuell skytt
- Ev. kostnad för transport (enl. överenskommelse)
- Fakturanummer
- Organisationsnummer/VAT-nummer/F-skattsedel
- Momsbelopp
- Fakturadatum
- Förfalldatum/betalningsvillkor (vi tillämpar som tidigare 30 dagar netto)
- Bankgiro/Plusgiro

Skicka inte med annan information eller reklam med fakturan, då allt sådant kastas hos vår
scanningleverantör.